

Elkarrizketa Sofía Marroquínekin, Oxfam-Intermon Elkartearen Iparraldeko ordezkaria eta Euskadiko ONGD-ko Koordinatzailearen Lehendakaria.

Zergatik aberastasun banaketa zuzen bati buruzko Behgiratokia?

Esku gutxitako ondasun metaketa, desberdintasunen gehikuntza eta gehiago dutenen eta populazioaren mutur urrienaren arteko desberdintasun itzelak, bidegabea eta ez-eraginkorra den eta munduan zehar hainbat milioi pertsoneri bizitza egoki bat gozatzea baimentzen ez duen modelo sozial eta ekonomiko baten erakusgarri da.

Eremu publiko eta pribatutik, erakunde sozialetik, ikerketa zentroetatik, unibertsitateetik, eta bestalako erakundetik, To Share Begiratokitik errealitate honetara hurbildu gara aberatasunaren banaketa bidezkoa lortzeko, egoera hau sortzen eta betikotzen dituzten zergatiak jakiteko, jakintzak eta esperientziak elkarrekin partekatzeko eta interpelatzen gaituen eta konponbideak eta proposamenak azaldu nahi dugun errealitate baten aurrean, ikuspegi desberdinak emateko.

Zergatik da ondasun-metaketa eta sortzen duen desberdintasuna arazoa?

2014tik aurrera errekupeazio ekonomikoa hasten du krisiaren ondoren. Errekupeazio hau ez da gertatu kasu guztietan berdinegatik eta, adibidez, 2018an Espainiako pertsona aberatsenen %1ek bereganatu zituen, populazioaren %50 gizajoenak 100 euro bakoitzeko 9 banatu behar izan zituen berriz, sortutako ondasuneko 100 euro bakoitzeko 12. 2017an ere, ultra-kopurua milionarioak (40 milioi euroak gainditzen duten zeinen aktibo garbiak) hazi zen %4, sarrerarik gabeko etxeetako kopurua inguru 16.500etan handitu zen berriz.

Espainia da Europako laugarren herririk desberdinena (Bulgaria, Lituania eta Letonia atzetik), eta gainera fenomeno kezagarria aurkezten du: desberdintasuna larriagotzen da muturretan gelditasun gehiago dagoelako, pobreziatik irtetea hots, zailagoa da eta ondasuna esku beretan denbora gehiago dago.

Gure ingurunean, ez enplegua, ez egoeraren politika birbanatzaileak ez dira nahikoak pobreziatik irteteko, eta pertsona aberatsenek dituzte aukerak eta pribilegioak bereganatzea baimentzen dieten mekanismoak.

Mutur urrien eta aberatsenetako gelditasun honek agerira ateratzen du kontra behar bezain, goi-klaseetarako gehiegi babesten dituzten mekanismoak, aukera-berdintasuna higatuz, aldi berean dauden, egiten ez den pobrezia-poltsak daudela.

Testuinguru honetan, fenomeno gehigarria gertatzen da: gizarte-maila ertainak, batez ere, sarrera ertaineko familiak – baxuek pobretzearen arrisku handiagoari aurka egiten diote.

Gizarte bat zenbat eta desberdina den, txikiagoa da duen mugikortasun soziala.

Heziketa-sistemak ez du aukera-berdintasuna baimentzen eta lan-merkatua gehitutako balio gutxiko enpleguez josita dago eta soldata baxuak eta eskasia-goi-

mailak bereizgarri ditu. Etxe-pertsonak, desiratuen lanpostuak, baldintza hobeeekin proportziorik gabe, errenta gehiagorekin bereganatzen dituzte.

Zeintzuk dira proposatu diren konponbideak?

Sarrera baxuak edo ertainak dituzten etxeak bi diru-sarrera dituzte normalean: soldatak eta babes sozialeko sistemaren transferentzia publikoak. Biak dituzten ahultasunak gure gizarteak pobrezia txikiagotuz diru-sarrerak birbanatzeko duen ezgaitasuna azaltzen dute.

Gure herrian pertsona langileen %13,1 pobrezia-aren atalase azpitik bizi da. Soldatak baxuak dira eta gainera enplegua prekarioa eta egonkortasun gutxikoa da.

Lan-merkatuak eta egitura ekonomikoak eragindako desberdintasuna txikiagotzeko soldaten pisua BPGdaren gaineratik handitzea beharrezkoa da, soldatarik baxuenak handituz eta prekaritatea txikiagotuz, emakumeengan arreta berezia jarriz, desberdintasun hauek gehien jasaten duten taldea bezala. Gainera, lanbide-egitura hobetzea beharrezkoa da, produktibitate eta balio erantsi handieneko lanpostuen pisua pixkanaka handituz.

Babes sozialeko sistema ez-eraginkorra eta eraginik gabea azaltzen da pobrezia txikiagotzeko orduan. Gizarte-zerbitzu gehiengoaren kontribuzio-izaerak, babes sozialak lan-merkatuaren desberdintasunak erreproduzi dezala eramaten du. Egoera honek, gizarte-laguntza-modelo urri batekin batera, ez du lortzen pertsona zaurgarrienak babestea, babes sozialeko sistema oso erregresiboa emaitza bezala emanaz, eta pobreziatik lau pertsona bakoitzeko bat soilik ateratzen duena.

Diru-sarrerak bermatzeko sistema hobetzea beharrezkoa da, pentsioak igotzea, kotizazio gabekoak batez ere, eta babes sozialeko inbertsioa handitzea, etxebizitzan, bazterte sozialean eta haurtzaroan arreta berezia jarriz.

Azkenik, modelo fiskal mailakatua eta bidezkoa behar dugu, politika publikoak finantzatzeko baliabide nahikoak sor ditzana eta bere funtzio birbanatzailearekin konpli dezana.

Gure presio fiskalak euroguneko presio fiskalaren mediara hurbildu behar da, gehiago dutenak gehiago kargatuz (dirutza handiak eta enpresa handiak), ahalegin fiskala lanetik eta kontsumotik, aberastasunaren pilaketa eta kapitalerantz aldatuz.

Gainera, ezinbestekoa da saiheste eta iruzur fiskalaren kontra lan egitea, paradisu fiskaleko zerrenda beltz objektibo eta handinahi baten bitartez, enpresa handiek tipo eraginkor nahikoa eta bidezkoa ordaintzen dutela ziurtatzen duen zerga-sistema eta zerbitzu digitalei eta transakzio finantzarioei zerga bat abiaraztea.